

LBRIS

We know
books

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
VIANU, LIDIA

Kaleidoscope = Caleidoscop / Lidia Vianu. - Ed. bilingvă =
Parallel texts. - București : Eikon, 2023
ISBN 978-606-49-0939-8

821.135.1

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

LIDIA VIANU

Καλειδοσκόπιο Kaleidoscope Caleidoscop

Parallel Texts. Ediție bilingvă

Advisor for the series: Anne Stewart

E I K O N

București, 2023

1.

Memories. Expectations. The Now Moment.

When I was just a few years old, I did not need toys. All I wanted was coloured crystals. I imagined them surrounding me. Red, blue, green. Red: happy. Green: love. Blue: fly. What was, what is, what will be. I never had those crystals for real. That imagined mosaic was to remain with me for the span of this brief life.

Καλειδοσκόπιο

2.

Gilbert's fifteen-hundred-page volume of poems has arrived. Strange that he should have wanted to marry me when I was fourteen and he seven months older. Seven is my lucky number. I was born on the seventh day of the seventh month of nineteen forty-seven.

I was seated next to Gilbert, at the round table in the middle of that large room which we called "the hall". At that precise moment, on the seventh of July, my seventeenth birthday, we were clumsy and tense.

He shuffled the cards, spread a few, suddenly snatched pen and paper, and two more cards.

"Remember this," he said, engaging my full attention. "A man with green eyes. That's your fate."

The sun was high up, the windows glowed over the familiar scenery of my childhood.

Phil's green eyes were waiting. He waved. I was to meet him twenty years later.

1.

Amintiri. Așteptări. Clipa Acum.

Aveam doar câțiva ani. Nu aveam nevoie de jucării. Tot ce-mi doream erau cristale colorate. Mi le închipuiam în jurul meu. Roșii, albastre, verzi. Roșu: fericită. Verde: iubesc. Albastru: zbor. A fost, este, va fi. Nu le-am avut de-adevăratele niciodată. Mozaic imaginar, care se odihnește în mine în această prea scurtă clipă a vieții mele.

Καλειδοσκόπιο.

2.

Gilbert a scris un volum de poezie de o mie cinci sute de pagini. Straniu. Și-a dorit să mă ia de nevastă atunci când eu aveam paisprezece ani, iar el cu șapte luni mai mult decât mine. Șapte e numărul meu norocos. M-am născut într-a șaptea zi a celei de-a șaptea luni, în anul o mie nouă sute patruzeci și șapte.

Ședeam împreună cu Gilbert la masa rotundă din mijlocul holului. La vremea aceea — era șapte iulie, iar eu împlineam șaptesprezece ani — eram amândoi stângaci și încordați.

A amestecat cărțile, a întors câteva și, brusc, a luat creion și hârtie și a așternut în grabă un valet de treflă și alte două cărți.

„Să îți minte! Acesta este destinul tău: un bărbat cu ochii verzi.”

Soarele era sus pe cer. Ferestrele îi răspândeau fierbințeala peste lumea atât de familiară a copilăriei mele.

Ochii verzi ai lui Phil așteptau. Mi-a făcut un semn scurt cu mâna. Aveam să ne întâlnim abia după douăzeci de ani.

3.

Phil was editor of *The Literary Life*. This is how I met him.

Before this, he was hidden behind a telephone number, which I dialled with apprehension. Publication in Romania was a tricky business.

That late spring in 1984, I was in my late thirties. Resigned. With a three-year-old daughter. Now she is on the point of becoming a student. She is as old as I was when Gilbert wrote his first love letter to me.

I knocked on the door marked "642", on the sixth floor of our gigantic Stalinist Press House. Out of his window, I could see the long avenue leading to the bus stop. A ten-minute walk among trees, grass, and Securitate agents.

The large window was open. The small, austere room seemed to embrace the piercing freshness of the new season, after long heavy snow.

The light outside was dazzling, so I could not see Phil very well, as he came to the door to meet me, with spring at his back. I gave my name. He stretched out a pleasantly dry, warm, and friendly hand.

I can still remember the clear, limpid delight of his immense green eyes. He is colour blind, as I was to learn a year and a half later.

I asked him:

"If you can't see green, what colour are the leaves for you?"

"I don't know. Green, I suppose."

3.

Phil era redactor la revista *Viața Literară*. Așa ne-am cunoscut.

Mai întâi se ascundea în spatele unui număr de telefon la care sunam cu sfială. Era complicat să publici într-o revistă sau la o editură în România acelor ani.

Eram la sfârșitul primăverii, în anul 1984. Aveam treizeci și șapte de ani. Eram resemnată. Aveam o fetiță de trei ani, care e acum pe punctul de a intra la facultate. Are vârsta pe care o aveam eu atunci când Gilbert mi-a trimis prima lui scrisoare de dragoste.

Am bătut la ușa cu numărul „642”, la etajul VI al Casei Presei — o gigantică clădire stalinistă. Prin fereastra biroului lui Phil se vedea o stradă lungă și lată, care ducea către stația de autobuz. Tocmai făcusem și eu acea plimbare de zece minute printre pomi, iarbă și agenți de Securitate.

Era o fereastră cât un perete. Deschisă. Biroul mic și auster părea să respire prospețimea străpungătoare a ieșirii din iarnă, după zăpezi nesfârșite.

Lumina de afară era orbitoare, așa că nu l-am putut vedea clar pe Phil pe când înainta către ușă ca să mă întâmpine, cu primăvara în urma lui. Mi-am rostit numele. Palma lui era caldă, netedă și prietenoasă.

Nu voi uita niciodată bucuria privirii deschise, limpezi, din ochii lui mari și verzi. Phil este daltonist, dar aceasta aveam s-o aflui abia cu un an și jumătate mai târziu.

L-am întrebat:

„Dacă nu vezi verde, ce culoare au frunzele pentru tine?”

„N-am idee. Verde..., presupun.”

It took him some five articles, which I wrote at several months' interval, to start talking to me as if I was really there.

Our first meeting in the editor's office.

The following spring, he answered my call again, saying:

"I was walking down Autumn Street the other day and caught myself thinking of you."

4.

We travelled for a whole night. We changed trains up north. Everybody had a very strange accent.

Helen was from Transylvania. She had the amazing gift of sleeping on trains. Starved for affection, she was also extremely vulnerable. She was my perfect best friend.

She had brought the three of us together. We were going to meet Hemera in a tiny village, mostly inhabited by nuns. Văratec it was called. A small yard where the two nuns who were putting us up had planted crimson geraniums, and bridal white flowers. Their scent made us dizzy and gave us coloured dreams.

Sister Agripina was the older. She stayed at home, cooked, cleaned and even filled our small basin with icy-cold water, before we woke up. Then she warmed up a bucket of water freshly drawn out of the well, and we drank tea with bread and jam.

She herself ate forest mushrooms and various herbs she alone knew how to pick. We corrupted her to civilization with our breakfasts, and then, when she had a headache, with a miracle called aspirin. She had never taken a pill in her life before, and she was at least seventy. Short, skinny, swift, and quiet, her hair a twisted knot under a coarse black scarf. She must have thought we had come from another planet.

I-au trebuit preț de cinci articole, pe care le-am scris la interval de câteva luni unul de altul, pentru ca el să înceapă să se uite lung la mine atunci când vorbeam.

Prima noastră întâlnire — la biroul lui de la revistă.

După încă o primăvară, ridicând receptorul, mi-a spus:

„Mergeam nu de mult pe strada Toamnei și m-am surprins gândindu-mă la tine.”

4.

Am călătorit toată noaptea. Am schimbat trenul departe, în nord. Oamenii aveau un accent necunoscut mie.

Helen copilărise în Transilvania. Avea darul de a adormi în orice tren. Imensa ei nevoie de afecțiune o făcea nespuse de vulnerabilă. Prima mea prietenă adevărată.

Ea ne-a adunat la un loc pe toate trei. Mergeam să ne întâlnim cu Hemera într-un sătuc în mare parte locuit de călugărițe. Văratec. O curte îngustă, în care gazdele noastre, două călugărițe, sădiseră mușcate roșii și regina nopții. Mirosul lor ne amețea și ne aducea vise colorate.

Măicuța Agripina era mai în vârstă. Ea stătea acasă, gătea, curăța și, înainte să ne trezim, ne umplea și nouă lighenașul din odaie cu apă rece ca gheața. Apoi încălzea o găleată cu apă proaspătă de fântână și beam ceai cu pâine și dulceață.

Ea nu mânca decât ciuperci de pădure și ierburi pe care altcineva decât ea nu se pricepea să le aleagă. Mesele noastre de dimineață au atras-o către o civilizație necunoscută ei. Într-o zi când a durut-o capul, i-am pus în palmă un miracol care se chema aspirină. Nu luase nicio pilulă în toată viața ei, șaptezeci de ani și mai bine. Scundă, uscată, iute și tăcută, cu părul strâns sub broboada cernită, și-o fi închipuit, poate, că veneam de pe altă planetă.

Sister Zinaida worked for the administration of the small nunnery around which the village of bluish doll houses had gathered. She walked rapidly down the narrow lanes made of cracked mud and sharp river stones, gathering her wide black robe with one hand, holding an old, patched briefcase with the other. She would come home late in the evening, and before we had time to nag her with lay questions, she disappeared to her room, turning in very soon after dark.

Sister Tatyana lived across the road and cooked for the three of us. She could do almost anything with the white mushrooms we bought at the small market near the entrance to the nunnery: drown them in cream, coat them in breadcrumbs and fry them, boil them in stews of all hues, whose sauce had to be eaten with bread to the last drop.

Sister Tatyana may not have wanted to be a nun at first, but she had come to Văratec with TB and had miraculously recovered. She had been afraid to leave the place ever since, because anywhere else in the whole wide world she might fall ill again and die. Death was not one of our concerns yet.

5.

I am four years old. I go to bed with my book of fairy tales, which I read before falling asleep. Reading at the age of four is a lonely initiation into the power of the written word. Mystical ciphers.

I smell the pages. The odour of a book is more intense than my fear of the door handle, which creaks like a witch's teeth if I open it at night. The Magic Egg, Pinocchio, Cinderella, Snow White.

Măicuța Zinaida se ocupa cu administrarea micii mănăstiri în jurul căreia se strânsese satul de căsuțe albastrii ca de păpuși. Mergea în grabă pe ulițele înguste, făcute din pământ crăpat și pietre de râu ascuțite. Își aduna cu o mână veșmântul negru și larg. Ținea în mâna cealaltă o servietă veche, peticită. Se întorcea târziu acasă. Înainte să apucăm noi să o sâcâim cu întrebări laice, se făcea nevăzută în odaia ei și adormea de cum se lăsa seara.

Măicuța Tatyana locuia peste drum de noi și ne făcea de mâncare pentru toate trei. Putea să facă o groază de lucruri din bureții albi pe care îi cumpăram la intrarea în mănăstire: îi scufunda în smântână, îi rostogolea în pesmet, îi prăjea, îi fierbea ca să facă tocănițe de toate culorile, al căror sos neapărat trebuia mâncat cu pâine înmuiată în el până la ultima picătură din farfurie.

Nu știa nimeni sigur dacă măicuța Tatyana chiar își dorise să se călugărească. Venise la Văratec pe când era bolnavă de tuberculoză și se vindecase printr-o minune. Din clipa aceea, nu mai plecaser de la mănăstire, de teamă că, oriunde în lume s-ar fi dus, s-ar fi putut îmbolnăvi din nou și ar muri. Moartea nu ajunsese încă în gândurile noastre.

5.

Am patru ani. Mă culc cu cartea de povești lângă mine. Citesc până adorm. La patru ani, cititul este o inițiere solitară în misterul și puterea semnului scris.

Adulmec filele. Parfumul cărții este mai intens decât frica mea atunci când apăs clanța și ea scârțâie ca dinții unei vrăjitoare în miez de noapte. Oul fermecat, Pinocchio, Cenușăreasa, Albă ca Zăpada.

Such a far away land. I am unable to join the heroes. They do not belong to my world. I cannot live in theirs. I take refuge in sleep, in dreams — haunted by the ululations of mating cats, which sound like evil goblins.

6.

Văratec nights are cool. I tuck Helen in. She is already fast asleep.

We share the room across from Hemera's. Two narrow hard beds, two stools, a basin, and the water decanter.

All I have ever wanted has been to write.

Hemera is writing a book of humorous stories about animals. She reads a chapter to us when she has finished it, every afternoon. We gather in our impeccably white room, kneel on the beds and breathe together the calm advent of sunset. That is the best part of the day.

All I could write as a teenager were "landscapes". I saw the images, not the stories that might unfold in them.

It took me a very long time to understand what a story was. I found that out when I left childhood behind for good, when I began to "make" my life, taking very small steps.

My life slipped down a road that I discovered as I grew up, grew old, grew out of expectations — into a flow of unattached freedom.

7.

I keep thinking of that letter. It came when the three of us were about to go out for a walk up the hill.

The postman yelled and threw a thick brown envelope over the gate. Then he went his way.

Tărâmurii îndepărtate. Nu pot să mă țin după personaje. Eu sunt din altă lume. Nu știu să trăiesc în lumea lor. Mă refugiez în somn, în vis — bântuită de mirolăitul pisicilor în călduri, care au vocea unor spiriduși vicleni.

6.

Noaptea sunt reci la Văratec. Trag pledul peste Helen. A adormit deja.

Odaia noastră este față în față cu odaia Hemerei. Două paturi tari și înguste, două taburete, un lighean și carafa cu apă.

De când mă știu, un singur lucru mi-am dorit: să scriu.

Hemera scrie o carte cu povestiri hazlii despre animale. Când termină un capitol, în fiecare după-amiază, ni-l citește. Ne adunăm în camera noastră de un alb imaculat, ne așezăm în genunchi pe cele două paturi și respirăm împreună coborârea blândă a soarelui. Este cea mai plăcută parte a zilei.

Când eram adolescentă, am început să scriu „peisaje”. Vedeam imaginile, dar nu și întâmplările care le-ar fi putut însufleți.

Mi-a trebuit multă vreme ca să descifrez alcătuirea unei povestiri. S-a întâmplat acest lucru abia atunci când mi-am lăsat copilăria departe în urmă, când am început să-mi „țes” viața cu pași mici, împunsătură cu împunsătură.

Viața mea a alunecat pe o cale descoperită de mine pe măsură ce creșteam, îmbătrâneam, îmi pierdeam așteptările — curgeam liber, din ce în ce mai dezlegată de ziua de mâine.

7.

Mă tot gândesc la scrisoarea aceea. A sosit exact atunci când ne pregăteam toate trei să urcăm dealul.

Poștașul a răcnit și a aruncat un plic gros, cafeniu, pe deasupra porții. Apoi și-a continuat liniștit drumul.